

OMGEVINGSANALYSE COVID-19

Analyseperiode 13:00 uur d.d. 24 juni – 12:45 uur d.d. 25 juni

(J&V) | Met input van VWS, BZK, BZ, FIN, IenW, OCW, SZW, EZK, LNV en Defensie.

10.2e

NB: De ringen staan onderaan.

Samenvatting

- De media spreken van opluchting: het kabinet 'laat de teugels flink vieren' en 'bijna alles mag weer'. De eis van 1,5-meter afstand is in de artikelen prominent genoemd. Toch klinkt er nog voorzichtigheid: laten we niet te snel los?
- Enkele media plaatsen vraagtekens bij het draagvlak voor de 1,5-meter maatregel.
- Gemengde reacties van brancheorganisaties. Ondernemers zijn blij met de versoepelingen, maar de 1,5 meter blijft voor veel sectoren een pijnpunt. Dit maakt het voor veel ondernemers niet rendabel.
- Het onderwijsveld reageert positief op het besluit om VO-scholen na de zomervakantie weer gewoon volledig open te laten gaan.
- De cultuursector reageert vooralsnog terughoudend op de versoepelingen omdat de 1,5 meter regel nog veel kosten met zich mee brengt. Zelfstandigen zonder personeel in de culturele sector hebben dringend behoefte aan noodsteun.
- Aan het begin van de middag brengen alle media het nieuws dat zorgmedewerkers in de frontlinie 1000 euro bonus krijgen. Zo'n 800.000 medewerkers zouden daar recht op hebben.
- Steeds meer ondernemers zijn optimistischer over het voortbestaan van hun bedrijf.
- Media en twitteraars noemen de samenwerking van het ministerie van VWS en de Belastingdienst voor de corona-app opmerkelijk vanwege de slechte reputatie van de Belastingdienst met technologie en ethiek.
- Het kort geding tegen de staat van Virus Waanzin krijgt ook aandacht. In de Volkskrant een profiel van frontman Willem Engel. Volgens de krant slaat de boodschap van Engel aan bij o.a. Maurice de Hond en andere gedupeerde ondernemers.
- Op Twitter aandacht voor het gesprek van Maurice de Hond met premier Rutte. De Hond tweet zijn sleutelvraag: is de daling van besmettingen gekomen door 1,5-meter afstand of door het verbieden van bijeenkomsten?

Karakterisering berichtgeving

- De versoepeling van de maatregelen is overal (met uitzondering van het FD) voorpaginanieuws. Veel ochtendkranten sommen op wat er weer mag. Verschillende sectoren, experts, en prominenten stemmen in het debat komen nieuwsmedia aan het woord om een reactie te geven.
- "Regels versoepelen, discipline blijft", kopt NRC.NEXT, "de mededeling waar Nederland al zo lang naar smachtte". "Bijna alles mag weer", koppen zowel AD als de Volkskrant; "Vrijer dan verwacht" (De Telegraaf). Volgens Trouw gaat het kabinet vol vertrouwen de zomer tegemoet. "Het kabinet durft weer te ontspannen" Het kabinet ontmantelt het eigen crisisteam en wil een soepele zomer. Voor tegenvallers liggen draaiboeken klaar.
- In analyses over de persconferenties wordt meerdere keren gerefereerd aan een vast item op de televisie-agenda. NRC noemt het 'De coronashow' en schrijft: 'voor deze kijkcijferhit geldt ook een zomerstop'. De Volkskrant noemt het 'De Persconferentie' die haar eerste seizoen er op heeft zitten.

SISOS (Slachtoffers - Identiteiten – Schade - Oorzaken - Scenario's)

Slachtoffers

- 22 kunstrijders en zes coaches van de KNSB-selectie zijn in quarantaine gegaan omdat een van de rijders besmet is met het coronavirus. De Nederlandse selectie stond afgelopen weekeinde op het ijs in België.

Schade

- De staatsschuld is in de periode van februari tot en met mei met 48 miljard euro opgelopen tot 372 miljard euro. Dat blijkt uit cijfers die het CBS woensdag heeft gepubliceerd. In zowel maart als april liep het tekort op met 21 miljard euro, in mei vlakke dat af tot 6 miljard. Behalve dat er flink meer geld uitgaat, komt er ook veel minder binnen. Die inkomsten lopen vooral de laatste maanden hard terug.

Scenario's

- De Nederlandse economie krimpt harder dan het Internationaal Monetair Fonds (IMF) twee maanden geleden voorzag, maar herstelt daarna ook steviger. Het IMF verwacht dat de Nederlandse economie dit jaar met 7,7% krimpt. In 2021 zal de economie vervolgens met 5% groeien.
- De Mobiliteitsalliantie verwacht dat forenzen het openbaar vervoer na coronatijd links zullen laten liggen, waardoor het auto- en fietsverkeer na de coronatijd met bijna een derde zal groeien. Dit zorgt niet alleen voor verstopte wegen, maar ook voor een toename van het aantal ernstige ongelukken door meer kwetsbare verkeersdeelnemers.

Informatiebehoefte

Economie

- Nu het eerste kwartaal van de coronacrisis erop zit, moet de economie zich aanpassen aan de nieuwe realiteit. Zo zullen werknemers of zzp'ers die werk verliezen zich wellicht moeten laten omscholen, want de steun van de overheid is eindig.
- Het kabinet mag geen staatssteun weigeren aan bedrijven met vestigingen in belastingparadijzen. Dat zou in strijd zijn met het vrije kapitaalverkeer, betoogt fiscalist Dennis Weber van Loyens & Loeff in het FD.

Zorg

- In een paar korte artikelen staat dat de Nederlandse corona-app volgende week getest wordt. Op social media wordt soms gevraagd of apps wel samenwerken met die van andere landen.
- Op de social media kanalen van minister De Jonge vragen mensen zich af of airco's en ventilatoren veilig gebruikt kunnen worden in verpleeghuizen.
- Het AD besteedt aandacht aan de leerpunten die hoofdrolspelers (OMT) trekken uit deze coronacrisis.
 - Diederik Gommers zegt dat we van de crisis vooral hebben geleerd dat de ic's een centrale aansturing missen. Een crisis van deze omvang zou vragen om directe aansturing. Ook zou er geen transparantie zijn geweest over het aantal ic-bedden door de marktwerking. Ziekenhuisdirecteuren zouden er niet op hebben zitten wachten om die data te delen. Daarvoor zou een online een adequaat systeem moeten komen. Daarnaast zou er geïnvesteerd moeten worden in een duurzame oplossing.
 - Marion Koopmans zegt dat corona heeft laten zien dat we onvoldoende voorbereid zijn op een pandemie. Zij hoopt dat we ons nu structureel gaan voorbereiden.
- Een paar artikelen noemen dat coronavirus op dit moment het hoogste aantal besmettingen wereldwijd kent. Daarnaast is te lezen dat de draaiboeken voor een tweede uitbraak klaar liggen en Nederland daar nu veel beter op voorbereid is dan op de eerste golf.
- GGD's traceren de bron bij meer dan de helft van de besmette personen. Daarmee zijn honderden gevallen gedetecteerd die onder de radar waren.

Maatregelen

- Bij de rechtbank in Den Haag dient donderdagochtend het kort geding van de groep Viruswaanzin tegen de coronamaatregelen. In het kort geding eist de groep het einde van de 1,5 metersamenleving en het per direct stopzetten van andere vrijheidsbeperkende maatregelen.

- 91% van de Nederlanders wil niet vasthouden aan de lockdown zoals die nu is. En 40% wil de lockdown volledig opheffen. Dat blijkt uit onderzoek van Namens Nederland.

Buitenland

- Er wordt gesproken over 'verdeeldheid' in de EU over het openen van de buitengrenzen. Nederland zou tot de meer 'terughoudende' en 'voorzichtige' groep behoren. Onder meer de VS, Brazilië en Rusland zouden niet op de lijst staan. Het oordeel over de VS zou 'diplomatiek gevoelig' liggen. De gesprekken met andere EU-lidstaten zijn afgebroken en gaan vrijdag verder.
- De Amerikaanse ambassade zegt tegen *BNR* dat het inreisverbod voor Europeanen mogelijk niet tot het einde van het jaar wordt verlengd. Het zou gaan om een uitbreiding van immigrantenvisa en niet om het corona-gerelateerde inreisverbod.
- Belgische zwembaden, pretparken, theaters, bioscopen, wellness-centra en binnenspeeltuinen gaan vanaf 1 juli weer open en grotere bijeenkomsten worden weer toegestaan.
- Het Verenigd Koninkrijk wil met verschillende Europese landen een luchtbrug-samenwerking aangaan, melden de kranten *The Guardian* en *Financial Times*. Onder meer Duitsland, Frankrijk, Italië en Griekenland zouden op het punt staan een deal te sluiten met de Britse regering, zodat voor het reizen van en naar deze landen de strenge quarantainemaatregelen niet meer gelden. Nederland komt in de Britse luchtbrugplannen vooralsnog niet voor.

Verkeer

- Het is bijna weer net zo druk op de Nederlandse wegen als voor het coronavirus ons land bereikte. In vijf van de twaalf provincies is het zelfs drukker dan voor de lockdown, blijkt uit cijfers van de Nationale Database Wegverkeersgegevens.

Waarneembaar gedrag (schadebeperking)

Zorg

- Zeker twee verpleeghuizen hebben opnieuw de deuren moeten sluiten na nieuwe besmettingen onder bewoners. Volgens brancheorganisatie Actiz zijn er ook "minder dan tien" verpleeghuizen die door nieuwe besmettingen alleen enkele afdelingen hebben gesloten. Actiz stelt dat het er mogelijk meer zijn, maar dit aantal is tot dusver bekend.
- De Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) waarschuwt woensdag voor de gezondheidsschade die illegale geneesmiddelen kunnen opleveren. Nederlanders blijken regelmatig middelen te bestellen op het internet omdat ze denken dat deze helpen tegen het coronavirus.

Economie en werk

- De desastreuze economische gevolgen van de coronacrisis ondermijnen in toenemende mate de normen en waarden op de werkvloer. In Nederland zijn steeds meer managers bereid goed gedrag te laten varen om hun bedrijf te laten overleven. Dat blijkt uit internationaal onderzoek van accountants- en adviesorganisatie EY. Het is een teken dat de crisis het morele kompas op zijn kop zet. 'Normaal is hebzucht een belangrijke drijfveer voor foute beslissingen. Nu is dat onzekerheid.
- Drie reisondernemers zijn woensdag te voet vanuit Tilburg naar Den Haag vertrokken om daar een petitie aan te bieden en aandacht te vragen voor de schrijnende situatie van de reisbranche. Vrijdag voor de ministerraad hopen ze op het Binnenhof de petitie te overhandigen die al ruim 7.500 werd ondertekend.
- Slachterij Vion in Boxtel moet tijdelijk dicht, totdat de corona-brandhaard onder werknemers onder controle is en er veilig gewerkt kan worden. Dat vinden actievoerders. Zij gaan uit solidariteit met Vion-werknemers vrijdagmiddag bij het Boxtelse bedrijf op de stoep staan.
- BOVAG en brancheverenigingen in de toerismesector luiden opnieuw de noodklok over het gebrek aan ondersteuning die de NOW- en TVL-regeling bieden aan seizoensgebonden bedrijven. Ze pleiten ervoor om seizoensmaatregelen op te nemen in de NOW-regeling, en de koppeling met de TVL-regeling los te laten.

Internationaal

- In een open brief schrijft een groep wereldleiders, activisten en NGOs dat de coronacrisis een bedreiging vormt voor de democratie. Onder meer oud-premier Balkenende, oud-ministers Dijsselbloem, Brinkhorst en Ploumen, MEP Piri en voormalig MEP van Baalen ondertekenen.

Cultuur

- “Het is erop of eronder”, aldus de taskforce culturele en creatieve sector in Trouw, die bijna 2,6 miljard euro aan inkomsten misloopt. De PvdA is op sociale media een actie gestart: #RedDeCultuur en teken de steunverklaring.
- Zelfstandigen zonder personeel in de culturele sector hebben dringend behoefte aan noodsteun. De 300 miljoen die de overheid aan het begin van de coronacrisis heeft vrijgemaakt voor de sector, heeft de freelancers nauwelijks bereikt. Dat meldt Platform voor Freelance Musici in samenwerking met GroenLinks, die daar onderzoek naar deden. GroenLinks, PvdA en SP pleiten voor een noodpakket van een miljard.

Verkeersveiligheid

- Volgens de Mobiliteitsalliantie moet heel snel geïnvesteerd worden in verkeersveiligheid. Ook moeten werknemers die dat kunnen buiten de spits reizen en vaker thuiswerken. Als dit niet gebeurt, dreigt het verkeer na de opheffing van het verplicht thuiswerken volledig vast te lopen en neemt het aantal ernstige ongelukken drastisch toe, aldus de Telegraaf.

Betekenisgeving

Economie

- Uit een peiling van ondernemersvereniging ONL blijkt dat steeds meer ondernemers optimistischer zijn over het voortbestaan van hun bedrijf. Veel ondernemers lijken inmiddels weer wat op adem gekomen, zegt ONL-voorzitter Hans Biesheuvel. “Ze zijn opgelucht dat ze weer klanten kunnen ontvangen en hun huur kunnen betalen. Het zullen geen top-omzetten zijn, maar in ieder geval zien ze dat ze weer kunnen overleven en dat is nu het allerbelangrijkst.”

Internationaal

- Betogers op Curaçao zijn ontevreden met de economische gevolgen van de coronamaatregelen, die onder meer te maken hebben met de eis dat de overheid moet krimpen voordat er steun kan worden geleverd.

Openbaar vervoer

- Reizigersorganisatie Voor Beter OV maakt zich zorgen omdat in treinen en metro's steeds meer reizigers willens en wetens onderweg hun mondkapje afdoen.

Reacties op versoepeling

- De **VO-Raad** reageert verheugd op het nieuws dat dat scholieren volgend schooljaar weer gewoon dagelijks naar school kunnen. Ook onderwijsbonden reageren positief.
- **VNO-NCW en MKB-Nederland** zijn blij met de aangekondigde stappen. De ondernemersorganisaties willen wel dat er snel onderzoek komt naar de mogelijkheden om op een verantwoorde manier van de 1,5 meterregel te kunnen afwijken. ‘Dat moet binnen drie weken gebeuren, zodat het zomerseizoen voor bepaalde ondernemers nog enigszins kan worden gered.
- Niet iedereen is tevreden. Er is nog altijd te weinig perspectief voor kleinere cafés, discotheken en clubs, zegt Robèr Willemsen, voorzitter van **Koninklijke Horeca Nederland**. ‘En wat we vooral onbegrijpelijk vinden is dat er nog steeds beperkingen worden gezet op de buitenruimte.’
- “Het is zeker fijn dat de versoepelingen zo snel worden doorgevoerd”, zegt Berend Schans, directeur van de **Vereniging Nederlandse Poppodia en -Festivals (VNPF)**. “Maar in zalen is niet iets rendabels te organiseren op 1,5 meter afstand”. Bekende Nederlandse poppodia als Melkweg en Paradiso vallen eind dit jaar om als het kabinet niet snel met een beter steunpakket komt, zegt Schans.

- Ook volgens Boris van der Ham van de **Vereniging van Vrije Theaterproducenten** blijft de 1,5 meter een pijnpunt. Hij hoopt dat de afstandsregels kunnen worden vervangen door een gezondheidscheck.
 - De **zakelijke evenementenbranche** is tevreden met het schrappen van het maximum aantal bezoekers, maar zet vraagtekens bij de gevolgen van de 1,5-metermaatregel, meldt EventPlatform Nederland.
 - De **Nationale Bond van Kermisbedrijfhouders BOVAK** is opgelucht. Het kost wel tijd en duizenden euro's om weer op te starten.
 - Branchevereniging **NL Actief** is blij dat sportscholen 1 juli weer open mogen.
 - **Sekswerkers** reageren in diverse media blij en verrast. Felicia Anna, voorzitter van Red Light United, stelt dat iedereen erg blij is, "we hebben namelijk geen geld meer".
 - **Vervoersbedrijven en reizigersorganisaties** reageren verheugd op de door het kabinet aangekondigde versoepelingen in het openbaar vervoer per 1 juli.
 - Conny Helder, bestuurslid **Actiz**, vindt dat de minister het nieuws over het bezoek aan verpleeghuizen iets te positief heeft gebracht. Het zou namelijk niet zo zijn dat alles straks weer kan voor elk verpleeghuis.
 - **Voetbalbonden** zien praktische bezwaren bij het verbieden van zingen en spreekkoren en hopen op verdere versoepeling voor het eind van de zomer.
- In Trouw worden vragen gesteld bij het aangepaste triagebeleid. "Is het logica of willekeur dat het triagebeleid, dat sinds 1 juni geldt en door het kabinet meermaals als erg belangrijk werd bestempeld, nu al op de schop gaat?" Volgens vakbond FNV roept de verandering vooral vragen op. "Was dat checkgesprek nou een wassen neus?"
 - Op Twitter zeggen mensen dat er te gemakkelijk wordt gedacht dat 'creatieve oplossingen' de zaak zullen redden. Peter Kwint (SP) vraagt zich op Twitter af of er in de zakken van Hoekstra ook geld zit voor de poppodia en kleine schouwburgen.
 - Geert Wilders (PVV) hekelde op Twitter 'weer' de 'anderhalvemeterdictatuur'. De strategie van afstand houden krijgt volgens het AD steeds minder steun van Nederlanders.
 - Experts die aan het woord komen zijn positief vanwege de capaciteit die we nu hebben om nieuwe besmettingen en uitbraken te tracken, onder meer met rioolonderzoek. Daarvoor moeten wel meer mensen met klachten zich laten testen. Mensen moeten ook zelf bepalen hoeveel risico ze nemen.

Wie is getroffen? (1 ^e ring)	Wie is betrokken? (2 ^e ring)	Wie voelt zich betrokken? (3 ^e ring)
<ul style="list-style-type: none"> • Nederlanders overleden aan COVID-19. • Ondernemers en personeel: Horeca, zzp'ers in de cultuursector en de evenementenbranche. • Mensen in verpleeghuizen. • Werknemers van slachterij Vion 	<ul style="list-style-type: none"> • Familie, vrienden, omwonenden van getroffen Nederlanders. • Klanten van getroffen bedrijven. 	<ul style="list-style-type: none"> • Algemeen publiek dat zich zorgen maakt. • Politici.